

**MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS
DE L'ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE CATALUNYA
DURANT EL CURS 2004-2005**

per

ALEGRÍA BORRÁS
Catedràtica de Dret internacional privat
Secretària de l'Acadèmia

S U M A R I

Introducció

I. Vida acadèmica

II. Treballs interns

III. Activitat externa

Consideració final

INTRODUCCIÓ

La Memòria del curs 2004-2005 ve marcada per la celebració del 50é aniversari de la restauració de l'Acadèmia com acte molt destacat. Però, a més la Acadèmia ha desenvolupat una activitat intensa en relació als seus treballs científics, tant en allò que fa al seus treballs interns com en la seva projecció exterior.

La participació al sí de les Acadèmies Catalanes es va manifestar per la participació del President de l'Acadèmia i de diversos acadèmics a l'acte solemne i conjunt d'inauguració del curs 2004-2005 de les Acadèmies catalanes, que tingué lloc el dia 13 d'octubre de 2004 a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts.

Durant aquest any s'han fet 10 reunions ordinàries en que diversos acadèmics presentaren les seves ponències. A més, s'han realitzat altres reunions científiques, vinculades a la activitat interna i externa.

La relació de les activitats de l'Acadèmia, de les que aquesta Memòria n'ha de donar compte, es realitza tot seguit, de forma sintètica, agrupant-les en tres apartats: vida acadèmica, treballs interns i activitat externa.

I. VIDA ACADÈMICA

La inauguració solemne del Curs 2004-2005 d'aquesta Acadèmia de Jurisprudència i Legislació va venir marcada, com ja s'ha dit per la celebració del 50é aniversari de la restauració de l'Acadèmia. En efecte, el dia 27 d'octubre de 2004 tingué lloc la sessió pública d'inauguració del curs 2004-2005, a la qual es commemora els 50 anys de la restauració de l'Acadèmia i per aquest motiu s'atorga el títol de President d'Honor l'Acadèmic Sr. Octavio Pérez Vitoria, com representant dels nomenats en l'acta de restauració. Presidiren l'acte l'Excm. Sr. Robert Follia, President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, l'Hble. Sr Josep M. Vallés, Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya, l'Excm. Sr. Jaume Alonso-Cuevillas, Degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, l'Excma. Sra. M. Eugènia Alegret, Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, El Sr. Ramon Camp, Vice-president segon del Parlament de Catalunya, l'Excm. Sr. Josep E. Rebés, President de la Comissió Jurídica Assessora, l'Il·lma. Sra. Ana M. Molerés, Presidenta del Col·legi de Procuradors de Catalunya, l'Il·lma. Sra. Alegria Borrás, Secretària de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, l'Excm. Sr. Josep Laporte, President de l'Institut d'Estudis Catalans i l'Il·lm. Sr. Antoni de P. Escura, Vicesecretari de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

En aquest acte, La Secretària de l'Acadèmia Sra. Alegria Borrás llegí la memòria anual reglamentària i el Vice-secretari Sr. Antoni Escura llegí íntegrament l'acta de restauració de l'Acadèmia de 6 d'abril de 1954, tal com figura en el llibre d'actes. El President, Sr. Follia pronuncià el discurs inaugural sobre el tema "*50 anys de vida acadèmica*" i al final del seu discurs, el President, crida a l'estrada a l'Excm. Sr. Octavio Pérez Vitoria fent-li lliurament del títol de President d'Honor que li fou atorgat per acord dels acadèmics de data 10 de març de 2004 Després de unes emotives paraules del Sr. Pérez Vitoria, va cloure l'acte l'Hble. Sr. Josep M. Vallès, Conseller de Justícia agraint la invitació de l'Acadèmia i prometent que cercaria la col·laboració amb l'Acadèmia, continuant així una tradició anterior.

En relació a la vida acadèmica, cal dir que el dia 14 desembre 2004 es procedí a l'elecció del càrrecs de President, Secretari i Censor de l'Acadèmia. Havent ocupat els càrrecs de Secretari i Censor la Sra. Borrás i el Sr. Córdoba per renúncia del titulars anteriors dels dits càrrec, no els hi corresponia encara la renovació, però es va decidir celebrar la elecció dels tres càrrecs, per tal d'unificar les dates per a futures renovacions. Es presentà una única candidatura, integrada pel Sr. Robert Follia, pel càrrec de President, la Sra. Alegría Borrás, pel càrrec de Secretari, i el Sr. Joan Córdoba, pel càrrec de Censor. Els acadèmics presents van decidir elegir als tres candidats per aclamació.

Acabat el curs acadèmic, l'1 d'agost, ens va deixar l'Acadèmic Il·lm. Sr. Joan Vives Rodríguez de Hinojosa.

II. TREBALLS INTERNS

El segon apartat d'aquesta Memòria es refereix als treballs realitzats al llarg de les sessions ordinàries de l'Acadèmia, en les quals s'han tractat una sèrie de temes importants, que tenen en comú la seva actualitat i la profunditat de l'estudi que incorporen. En tots el casos, la presentació feta pel ponent, en molts casos acompanyada d'interessant documentació, ha estat seguida de nombroses intervencions dels altres acadèmics, plantejant qüestions i manifestant les seves opinions, el qual ha estat sempre enriquidor. Les ponències desenvolupades al llarg d'aquest curs 2004-2005 són d'una gran varietat, la mateixa de les especialitats dels membres d'aquesta Acadèmia. Però, en aquest cas, caldria subratllar dos trets que caracteritzen les preocupacions acadèmiques, d'una banda, la vinculació a Catalunya i la seva evolució i, d'altre banda, l'incardinació a Europa i al món.

En un primer grup, es poden incloure aquelles ponències que es refereixen específicament a problemes de Dret català, la seva projecció pràctica i el seu desenvolupament de futur. Així, el 19 d'octubre de 2004, l'acadèmic Sr. Joan Egea presenta la seva ponència titulada "*Quantificació de la compensació per raó del treball i de la pensió compensatòria en els casos en què hi ha hagut convivència*".

prematrimonial”, a ran de la Sentència del Tribunal de Justícia de Catalunya núm 1/2004 , de 12 de gener.

També dintre d'aquest grup es pot incloure la ponència de l'acadèmic electe Sr. Guillem Vidal, el qual havent estat elegit a finals del curs anterior, participa a les tasques de l'Acadèmia a partir de la sessió de 5 d'octubre de 2004. El día 14 de desembre el Sr. Guillem Vidal presenta la seva ponència “*L'interès cassacional vist des del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya*”. La ponència parteix de la modificació del recurs de cassació a la nova Llei d'enjudiciament civil amb la finalitat de intensificar la tutela judicial efectiva dels drets constitucionals , per la via del anomenat recurs extraordinari per infracció processal i per la via del propi recurs de cassació. Però ha introduït un concepte completament nou en la nostra legislació, que és l'interès cassacional, al que es refereix amplament en la seva intervenció.

En el procés de revisió de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, aquesta Acadèmia no podia deixar de dedicar alguna sessió a aquest temes i si ja en el curs anterior el Sr. Puig Salellas intervingué amplament “*Sobre la reforma de l'Estatut*”, en aquesta ocasió, el 31 de maig de 2005, l'acadèmic Sr. Joan Egea presenta la seva ponència sobre “*Les competències de la Generalitat de Catalunya en matèria civil en el nou Estatut*”. Inicia la seva intervenció recordant el bloc de la constitucionalitat actual per examinar a continuació la proposta de la ponència redactora del nou Estatut. Examina, en particular, el tema de la distribució de competències, per tal de protegir el dret civil català i, en conseqüència, ampliar les competències exclusives de la Generalitat de Catalunya en aquesta matèria.

A cavall entre Catalunya i Europa es troba la ponència presentada l' 11 de gener de 2005 per l'acadèmica i Vice-presidenta de l'Acadèmia Sra. Encarna Roca, titulada “*Novetats en el Dret de família*”, assenyalant tres àmbits de discussió: a) la incidència de l'autonomia davant la imperativitat de les normes; b) la existència de diferents nivells no sempre coneguts (Estat, Comunitats Autònomes, Convenis internacionals, Unió Europea) i c) necessitat de pluridisciplinarietat, com mostra la Llei Orgànica 1/2004 sobre violència de gènere. Després de una referència als instruments aprovats al sí de la Unió Europea, es centra en el temes tractats a les Jornades de Tossa (setembre 2004) i la nova etapa del Codi de família de Catalunya.

Dintre dels temes estrictament europeus, el 25 de gener de 2005 l'acadèmic i Vice-secretari de l'Acadèmia, Sr. Antoni de P. Escura presenta la seva ponència titulada "*L'unificació del Dret contractual europeu*", prenent com a punt de partida la integració europea en el sentit econòmic i, en conseqüència, el avenços realitzats en matèria contractual, tot i distingint entre la codificació de les normes materials (ex., Conveni de Viena) i de les normes de conflicte (ex., Conveni de Roma). Si la necessitat de l'aproximació de les legislacions en matèria contractual és necessària amb caràcter general, molt més a la Europa comunitària, a la qual els intercanvis comercials són particularment intensos. Fa referència als treballs duts a terme per les institucions europees i que centra a la Comissió i al Parlament Europeu des de 2001. I és que, en els últims temps, sembla arribat el moment de disposar d'un marc contractual europeu i no és estrany la presentació feta per la Comissió del document COM (2004) 651 final, de 11 d'octubre de 2004, contenint la seva comunicació al Consell i al Parlament Europeu sobre el Dret contractual europeu i la revisió del cabal comunitari, en el que el element fonamental es el "marc de referència comú" (MCR) que contindria l'enumeració dels principis generals derivats del Dret dels Estats membres i dels Convenis internacionals.

En el mateix grup cal situar la ponència presentada el 3 de maig de 2005 par l'acadèmica i Secretària de l'Acadèmia Sra. Alegría Borrás sobre "*La Comunitat Europea explora nous àmbits: el "Llibre verd" sobre successions*" a ran de la presentació per la Comissió del mencionat llibre verd (document COM (2005) 65 final, de 1 de mars de 2005), per posar de relleu que es tracta d'una necessitat pel ciutadà europeu de disposar de normes adequades pels problemes derivats de la successió transfronterera a Europa, cada vegada més freqüent. Aquesta és la raó per la qual al anomenat "Programa de La Haia" de novembre de 2004 es va encarregar a la Comissió la preparació de aquest llibre verd. La complexitat del tema i la sensibilitat al sí dels Estats membres de la Comunitat dóna com a conseqüència que calgui actuar amb gran prudència i plantejar-se els límits dels possibles instruments comunitaris. A continuació, exposa quins són els aspectes abordats al llibre verd i, en tant als temes de normes de conflicte de lleis, de competència judicial internacional, de reconeixement i execució de decisions, la possibilitat d'un certificat europeu de hereu, la necessitat de un registre de últimes voluntats a nivell europeu i els problemes de legalització.

Encara que més centrat en el Dret intern, també es pot incloure en aquest grup la ponència presentada el 5 d'abril de 2005 per l'acadèmic Sr. Josep-Joan Pintó sobre "*Jurisprudència de la Llei concursal en el principi contractual de conservació i en la resolubilitat del negoci jurídic*", donat el marc europeu en que es situa la Llei concursal i el fet de l'evolució de la legislació i la jurisprudència per alinear-se a la normativa europea en aquestes qüestions.

El tercer i últim grup d'intervencions dels acadèmics serien aquelles que es refereixen a temes de projecció internacional extra-comunitàries. I, en aquest grup, cal mencionar, en primer lloc, que el dia 8 febrer de 2005, l'acadèmic Sr. Ramon Mullerat presenta la seva ponència sobre "*Novetats de l'arbitratge comercial internacional*".

A la seva intervenció fa referència a les qüestions relatives als grans principis per l'actuació dels arbitres: conflictes d'interès i el problema d'independència i imparcialitat dels àrbitres, lligat al tema de la recusació de l'àrbitre, i les dificultats del concepte de "*neutrality*". Això li permet passar a veure les contradiccions que, també en aquesta matèria, es produeixen entre el sistema de *Common Law* i els sistemes de Dret civil. Això li permet referir-se després a les noves figures que alteren el clàssic arbitratge, fent referència als arbitratges multipart, els tractats bilaterals d'inversió (o *BITS*, segons les seves sigles angleses) i l'ús emergent de l'art. III del Conveni de Nova York de 1958. Per concloure, es pot fer referència a una sèrie de qüestions tècniques que es refereixen a la judicialització de l'arbitratge i las tàctiques dilatòries, contràries a l'esperit de l'arbitratge, al principi de separabilitat de la clàusula d'arbitratge respecte al contracte en que s'inclou (el anomenat principi "*Kompetenz-Kompetenz*") i la creixent aplicació de la *lex mercatoria* o dels principis generals del Dret (UNIDROIT).

Una sessió diferent fou la de 23 d'novembre de 2004, a la que va assistir com convidat i intervingué el Catedràtic de Dret civil, Magistrat i ex-president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Córdoba (República Argentina), Dr. Luis Moisset de Espanés, presenta la seva ponència titulada "*Problemas actuales del Derecho civil en Argentina: Protección del consumidor y del medio ambiente*". Però, a part de donar una informació interessant sobre aquests temes, el Sr. Moisset de Espanés va fer arribar als acadèmics una interessant informació sobre la situació a Argentina, prenent com punt de partida de la situació econòmica actual la Llei de convertibilitat de 1991, els

aspectes econòmics i jurídics de la qual va tenir ocasió de comentar i de preveure què es el que arribaria després.

La darrera sessió ordinària del curs va tenir lloc el dia 7 de juny de 2005 i en ella intervingué l'acadèmic Sr. Joan M. Carles sobre "*De Joan XXIII a Benet XVI*", centrant-se essencialment en donar algunes dades sobre la personalitat del nou Papa, entenent que s'han donat dades que no dibuixen el seu veritable perfil, destacant alguns elements del pensament del nou Papa, expressat abans de la seva elecció, en particular en relació a la Europa occidental.

III. ACTIVITAT EXTERNA

El tercer apartat d'aquesta Memòria està dedicat a la projecció externa de l'Acadèmia i aquesta ha estat particularment intensa, tant col·lectivament com individual.

Amb motiu de la visita a Barcelona de un nombrós grup d'acadèmics de l'*Académie des Sciences et Lettres de Montpellier*, el dia 15 d'octubre de 2004 va tenir lloc un acte acadèmic conjunt de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya i l'*Académie des Sciences et Lettres de Montpellier*. L'acte fou inaugurat pel Sr. Robert Follía, President de l'Acadèmia i intervingueren el *Doyen* Jean Hilaire, de l'*Académie des Sciences et Lettres de Montpellier* sobre els orígens del Codi civil francès, la Sra. Encarna Roca, Catedràtica de Dret civil i Vicepresidenta de l'Acadèmia, sobre la influència del Codi civil francès sobre el dret civil català i espanyol, el *Bâtonnier* François Bedel de Buzareingues, de l'*Académie des Sciences et Lettres de Montpellier*, sobre la influència del Codi civil des de 1804, i la Sra. Alegría Borrás, Catedràtica de Dret internacional privat i secretària de l'Acadèmia, sobre la influència del Codi civil francès sobre el Dret internacional privat espanyol. Una visió de Dret comparat, vinculada a la celebració del bi-centenari del Codi civil francès.

Continuant la tradició establerta des de fa uns anys d'organitzar seminaris oberts al públic, entre els dies 8 a 10 de novembre de 2004 es va celebrar un seminari sobre "*La tutela jurídica enfront de la contaminació acústica*", coordinat per l'acadèmic Sr. Josep Enric Rebés. Intervingué el President de l'Acadèmia, Sr. Robert Follia, el Sr.

Javier Borrego, Jutge del Tribunal Europeu de Drets Humans, el Sr. Marc Carrillo, Catedràtic de Dret Constitucional, el Sr. Joan Egea, Catedràtic de Dret civil y acadèmic, el Sr. Domènec Sibina, professor de Dret administratiu i el Sr. Juan Córdoba, Catedràtic de Dret penal i acadèmic. La inscripció i assistència va ser molt elevada i totes les intervencions van estar a alt nivell.

En la mateixa línia, entre els dies 7 a 15 de març de 2005 va tenir lloc un seminari sobre “*La llei espanyola d’arbitratge. Experiències al any de la seva vida*”, coordinades per l’advocat i acadèmic Sr. Ramon Mullerat. A la inauguració intervingué el Conseller de Justícia, Sr. Josep M. Vallès i el President de l’Acadèmia Sr. Follia. A la cloenda intervingueren la Sra. Maria Eugènia Alegret, Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i el Sr. Jaume Alonso-Cuevillas, Degà de l’Il·lustre Col·legi d’Advocats de Barcelona. A les diferents sessions intervingueren el Sr. Adrian Winstanley, Director executiu de la *London Court of International Arbitration*, el Sr. Xavier O’Callaghan, Catedràtic de Dret civil i Magistrat del Tribunal Suprem, el Sr. Lluís Muñoz Sabaté, President del Tribunal Arbitral de Barcelona, el Sr. Robert Briner, President de la Cort internacional d’arbitratge de la CCI, el Sr. Jose-Joan Pintó, ex-Degà del Col·legi d’Advocats de Barcelona i ex-President de l’Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, el Sr. Antonio de P. Escura, ex-President del Tribunal arbitral de Catalunya i Vicesecretari de l’Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, el Sr. Josep D. Guàrdia, ex-Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya i ex-President de l’Acadèmia i, finalment, el Sr. Elias Campo, Vicepresident del Tribunal arbitral de Barcelona i acadèmic.

En una altra ordre de coses, el 19 abril 2005 va tenir lloc la presentació del llibre “*Testamentos y codicilos. La cláusula codicilar*”, editat per *Colegios notariales de España* i del que n’és autor el Sr. Angel Martinez Sarrión, Notari i acadèmic. Intervingueren a l’acte el Sr. Jaume Alonso-Cuevillas, Degà del Col·legi d’Advocats de Barcelona, el Sr. Josep-Joan Pintó, advocat i Acadèmic, el Sr. Joan B. Vallet de Goytisolo, acadèmic honorari i el Sr. Robert Follia, President de l’Acadèmia.

Amb la línia de col·laboració amb els medis jurídics catalans, a petició del Conseller de Justícia, l’Acadèmia a emès, amb data 22 de febrer de 2005, un dictamen sobre “*Utilització del Codi de Família de Catalunya en els casaments civils celebrats*”

als Ajuntaments de Catalunya”, a ran de les dificultats que planteja l’art. 58 del Codi civil en relació als articles 66, 67 i 68 del mateix Codi.

Diversos acadèmics han rebut distincions, homenatges o nomenaments:

L’acadèmic electe Sr. Guillem Vidal va rebre el Premi “Justícia” de Catalunya el 15 d’octubre de 2004.

El dia 28 d’abril de 2005 es va retre homenatge a l’Acadèmic Sr. Font Rius, amb motiu del seu 90è aniversari i en ocasió de la celebració del Conveni entre el Departament de Justícia de la Generalitat i el Parlament de Catalunya, intervenint a l’acte en representació de l’Acadèmia l’acadèmic Sr. Rebés.

Al mes d’abril de 2005 , l’acadèmica Sra. E. Roca va ser elegida Magistrada de la Sala 1ª del Tribunal Suprem. Al mateix mes, els acadèmics Sra. Alegría Borrás i Sr. López Burniol varen ser nomenats Vocals Permanents de la “ *Comisión General de Codificación*”. Igualment, l’acadèmic Sr. López Burniol va ser elegit com membre del Consell d’Administració de La Caixa.

El 29 de juliol es va concedir la Gran Cruz de la Orden de San Raimundo de Penyafort a l’Acadèmic Sr. José Luis Mezquita del Cacho.

En la seva condició de President de l’Acadèmia, el Sr. Robert Follía ha participat a diversos actes i reunions, entre ells, al Consell de Justícia de Catalunya, a la creació de la “Fundació de la Notaria” i a la reunió de la Fundació Lluís de Peguera. El 16 de setembre de 2004, va assistir a la presa de possessió de la nova Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Sra. M. Eugènia Alegret. El 18 de novembre de 2004, va assistir a la remesa del “Premio Pelayo” al Sr. M. Albaladejo, membre de l’Acadèmia. El dia 4 de febrer de 2005, va assistir a l’acte solemne de celebració de la festivitat de Sant Raimon de Penyafort al Col·legi d’Advocats de Barcelona.

A les Jornades de Dret civil català a Tossa, celebrades el dies 23 i 24 de setembre de 2004, l’Acadèmia va ser representada per la seva Vicepresidenta, Sra. Roca.

CONSIDERACIÓ FINAL

I amb això conclou aquesta Memòria del Curs 2004-2005. Però voldria fer una consideració final, que seria posar de relleu la importància de la projecció externa de la Acadèmia, que està molt present a la vida jurídica de Catalunya. I aquesta projecció és el fruit de la seva vitalitat interna. La seva activitat ordinària ha tingut dos eixos que resulten palesos de la exposició realitzada. D'una part, el dret i la realitat catalana. D'altra part, la necessària projecció a Europa i al món.

Si hem destacat a l'inici la importància de la celebració del 50é aniversari de la restauració de l'Acadèmia, la realitat actual permet d'augurar-li un excel·lent futur, per celebrar molts altres aniversaris.